

In de maanden mei en juni verschenen van mijn hand acht korte artikelen in de *Protestantse Kerkbode* met als ondertitel 'De vernieuwing van de kerk'. De artikelen waren geschreven aan de hand het boek van Henk de Roest, *En de Wind steekt op!*, *Kleine ecclesiologie van de hoop* (Zoetermeer, 2005). De Roest is hoogleraar praktische theologie aan de Protestantse Theologische Universiteit (PthU) in Leiden. De artikelen vonden hun uitgangspunt in hoofdstuk 3 waar De Roest verwijst naar het project 'Bridges of Hope' waar een zevental signalen van kerkvernieuwing werden benoemd. Ik paste de signalen toe op onze eigen situatie. De acht artikelen zijn hieronder afgedrukt.

HEEFT DE KERK NOG TOEKOMST?

Vernieuwing in de kerk (1)

De kerk staat zwaar onder druk in onze tijd. Het onderzoek 'God in Nederland' heeft ons weer eens hard met de neus op de feiten gedrukt: de achteruitgang van de kerk zet door! De kerken van de PKN hebben de afgelopen jaren dramatische verliezen geleden in alle opzichten: ledenaantallen, kerkbezoek, kerkelijke betrokkenheid van jongeren en middengroepen en de financiële ondersteuning van het kerkenwerk. Die ontwikkeling is ook aan Siddeburen niet voorbijgegaan. Hoewel het proces zich langzaam voltrekt, is het wel een constante ontwikkeling en als we de lijnen doortrekken naar de toekomst ziet het er somber uit voor de kerk. Nogmaals: dat geldt ook voor de Gereformeerde Kerk van Siddeburen! Wat dat betreft zijn de onvervulde vacatures voor ambtsdragers alleen maar een signaal van een veel groter probleem.

En toch ben ik niet somber gestemd. Niet omdat ik de cijfers niet geloof. Niet omdat ik denk dat we die achteruitgang zomaar kunnen stoppen. Maar omdat ik allerwegen in onze gemeente een besef voel: het moet anders! En het kan ook anders. Er is – als ik het goed zie – grote bereidheid nieuwe wegen in te slaan. Overal ritselt het van nieuw elan en steeds vaker stuit ik op een groot verlangen om van onze kerk een levende en levendige gemeente te maken, die met de bevrijdende boodschap van het evangelie midden in de wereld wil staan.

De afgelopen weken las ik het mooie boek van Henk de Roest (*En de wind steekt op!*) en daarin verwijst hij naar een project dat in Engeland is opgezet onder de uitdagende naam 'Building Brigdes of Hope' (dat is: bruggen van hoop bouwen). In dat project ontdekte men 7 signalen die wijzen op een proces van vernieuwing. Je kunt ze daarom ook lezen als 7 leerpunten om een weg van vernieuwing op te gaan.

1. Het belang van een heldere en aansprekende visie
2. Het opbouwen van plaatselijke partnerschappen
3. Persoonlijk delen van geloof en waarden
4. Oriëntatie voor het alledaagse leven
5. Gedeeld en inspirerend leiderschap
6. Open staan voor begeleiding en mentoraat
7. Leren van andere gemeenschappen

De komende weken zal ik steeds over één van deze signalen vertellen en het toepassen op onze eigen lokale situatie. Wordt vervolgd dus.

Intussen gaan we ook aan de slag. In de week dat deze kerkbode verschijnt zal voor het eerst een groep mensen samenkomen die wil nadenken over de problemen en de kansen. Het zijn de verkenners, die zich willen begeven op het onbekende terrein van de toekomst. Als u daar een bijdrage aan wilt leveren, dan kunt u zich daarvoor aanmelden bij mij.

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl

ZONDER VISIE VAART NIEMAND WEL

Vernieuwing in de kerk (2)

De afgelopen weken las ik het mooie boek van Henk de Roest (*En de wind steekt op!*). Hij vertelt daarin over een Engels project (*Building Bridges of Hope*) waarin onderzoekers 7 signalen ontdekten die wijzen op een proces van vernieuwing in de plaatselijke kerk. Vorige week schreef ik over alle sombere cijfers die leiden tot de vraag: heeft de kerk nog wel toekomst? Ik vertelde u dat ik wel degelijk optimistisch ben, omdat ik veel verlangen voel naar nieuw elan en naar een kerk die van betekenis kan zijn. Dat verlangen kan uitgroeien tot een nieuwe visie – en juist dat is de eerste van de zeven signalen voor verandering.

In het woord visie herkennen we het Latijnse woord '*videre*', wat 'zien' betekent. Wie een visie heeft *ziet* iets: een beeld, een droom. Je ontwaart iets in de verte, je veert op, je doet een stap naar voren om het beter te kunnen zien – en dan nog een stap... Kortom: wie iets bijzonders ziet, komt in beweging. Dat is precies wat een visie doet: het zet je in beweging. Ook een kerk die een visie heeft komt in beweging, want je wilt ergens uitkomen.

Het lijkt vanzelfsprekend en iedereen zal het herkennen. Maar in de kerk is dit niet zo vanzelfsprekend. Daar kijken we vaak achterom, waar we vandaan komen. We herinneren ons de volle kerk en de zondagen met twee diensten. We herinneren ons de tijden dat een heel gezin naar de kerk ging, jong en oud. En we verlangen daarnaar terug.

Of we kijken om ons heen. We kijken naar de lege banken en de onvervulde vacatures in de kerkenraad. We zien de jongeren wegblijven en de jonge gezinnen zeldzamer worden. We zijn teleurgesteld, bezorgd, misschien zelfs wel boos. Boos op de mensen die de kerk hebben verlaten. Boos op de ouderwetse manier van kerkzijn die ook onszelf niet meer kan boeien. Zo zitten veel mensen teleurgesteld en vol wrok in de kerk... maar hoe lang nog? Want dat hou je niet een leven lang vol.

Nee, dan is het niet vanzelfsprekend om visie te hebben. Wie durft er te dromen van een bloeiende kerk, waar mensen trots op zijn, waar mensen graag bij willen horen? Wie durft er te dromen van een kerk die midden in de wereld staat, die weer haar eigen tijd begrijpt en die zich daar op kan richten, zodat moderne mensen – jong en oud! – weer het gevoel krijgen: dit gaat over mij, dit gaat over ons! Wie durft te fantaseren over wat er dan allemaal zou moeten veranderen en hoe ons kerkgebouw en onze kerkdienst er dan uit zou zien? Wie durft dat?

Nee, het is beslist niet vanzelfsprekend. Maar het gebeurt wel en het is ook heel hard nodig. Afgelopen week kwam de nieuwe werkgroep 'De Verkenners' samen. Twintig mensen die allemaal hun verlangen uitspraken en hun bereidheid om op weg te gaan. In de komende weken zullen we werken aan een visie, een droombeeld. De woorden 'dat kan niet' willen we even vergeten en vervangen door: 'waarom zou het niet kunnen?' En van één ding waren we allemaal overtuigd: hier zal een nieuwe visie ontstaan. Hier zullen we niet alleen achterom kijken en niet alleen om ons heen, maar ook vooruit. We komen in beweging.

Wie zich bij die beweging wil aansluiten laat het mij maar weten!

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl

SAMENWERKING IS VEREIST

Vernieuwing in de kerk (3)

Naar aanleiding van het boek van Henk de Roest (*En de wind steekt op!*) schrijf ik een serie artikelen over het proces van vernieuwing in de kerk. Hij verwijst daarin o.a. naar een Brits project (*Building Bridges of Hope*) waarin 7 signalen zichtbaar werden die wijzen op een proces van vernieuwing in de plaatselijke kerk. Vorige week schreef ik over het eerste signaal: visie. Het tweede signaal heeft te maken met samenwerking in de plaatselijke regio waar de kerk in staat. Noem het maar *de kleine oecumene*.

In zekere zin is deze constatering opmerkelijk. Nogal eens blijken groeikerken vooral hun kracht te ontleen aan het afzetten tegen andere genootschappen. Zij profileren hun eigen identiteit ten koste van die van anderen en dat heeft een zekere aantrekkingskracht. Het scheidt duidelijkheid en veiligheid, maar meestal gaat het ten koste van de samenwerking. In dit boek wordt plaatselijke samenwerking als een kernsignaal voor vernieuwing gezien.

Deze plaatselijke verbanden en plaatselijke 'partnerschappen' zijn er in twee soorten. Allereerst gaat het dan om de samenwerking met *andere kerken en gemeenten*. Je bent als plaatselijke kerk zelden de enige kerk en dus zul je elkaar moeten willen zien als zustergemeenten. Hier in Siddeburen zijn we met z'n drieën: de Baptistengemeente, de Hervormde Gemeente en de Gereformeerde kerk. Grote woorden over de eenheid van het christendom en over oecumene beginnen dus hier heel klein: zoeken naar mogelijkheden om samen te werken met deze twee zustergemeenten.

Op dat punt kan ik positief zijn: er zijn tal van vormen van samenwerking, zoals bijvoorbeeld de gezamenlijke diensten met de Hervormde Gemeente en de School- en-Gezin-diensten die we ook samen met de baptisten voorbereiden. De drie voorgangers hebben regelmatig een pastorenoverleg en de onderlinge contacten tussen hen is goed (ds. Hoolwerf en ik tennissen wekelijks, om maar wat te noemen). Ook worden er pogingen ondernomen om gezamenlijk jeugdwerk te organiseren en eventueel een jaarlijkse ontmoetingsdag.

Dit zijn positieve signalen. Toch zijn er nog veel mogelijkheden te onderzoeken. Misschien kan er in diaconale projecten tot nauwere samenwerking gekomen worden. Je kunt denken aan het opzetten van gezamenlijke cursussen, leerhuizen en kringen ('Vorming en Toerusting'). Voor deze samenwerking zal op verschillende niveaus het contact steeds weer gezocht moeten worden: tussen de voorgangers, bij de kerkenraden, tussen de gemeenteleden, bij de jeugd. Het hoeft niet te leiden tot de

vorming van één kerk, maar moet wel leiden tot de herkenning en erkenning van elkaar als medegelovigen. Alleen dan kan er zinvol en betekenisvol worden gewerkt aan het Koninkrijk van God.

De andere soort 'plaatselijke partnerschappen' is die met maatschappelijke instanties. De kerk is geen eiland maar maakt deel uit van de samenleving en wil daarin van betekenis zijn. Daarvoor kan er contact gezocht worden met instanties op het gebied van welzijn en gezondheidszorg of op het gebied van cultuur. Hierin lijkt mij nog veel onbekend terrein onderzocht te kunnen worden. We hebben weliswaar banden met de school, met ouderenbonden en met zorgtehuizen, maar van gezamenlijke projecten is – voor zover ik kan zien – nog nauwelijks sprake. Ziedaar de uitdaging.

Beide vormen van plaatselijke samenwerking doen mij denken aan twee uitspraken van bisschop Malkaz Songulashvili (die ik in Georgië ontmoette). De eerste betreft de oecumene. De bisschop zei mij daarover: 'Een kerk die niet katholiek (dat is: oecumenisch) kan zijn, is het niet waard om voor te lijden' – en hij wist wat hij zei. Iets soortgelijks zei hij over het belang van sociale betrokkenheid bij de samenleving: 'Een kerk die niet van betekenis is in de samenleving waarin ze staat, is het niet waard kerk te heten'. Het zijn scherpe uitspraken, maar ze geven ons wel een richting.

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl

GELOVEN IS DELEN

Vernieuwing in de kerk (4)

Naar aanleiding van het boek van Henk de Roest (*En de wind steekt op!*) schrijf ik een serie korte artikelen over het proces van vernieuwing in de kerk. Hij verwijst daarin o.a. naar een Brits project (*Building Bridges of Hope*) waarin 7 signalen zichtbaar werden die wijzen op een proces van vernieuwing in de plaatselijke kerk. Vorige week 'de kleine oecumene' – nu het belang van gesprek met elkaar en met mensen buiten de kerk. Het derde signaal.

Met Hemelvaart en Pinksteren ontdekten we opnieuw het geheim van de jonge christen-gemeente uit Handelingen: (1) gemeenschap, (2) gebed en (3) trouw aan het getuigenis van Jezus. Daarmee zitten we midden in het derde signaal voor vernieuwing van de kerk: de mogelijkheden om met elkaar in contact te zijn en

elkaar te vertellen over je geloof, je twijfel, je inspiratie en je frustratie. Kortom: de mogelijkheden om met elkaar te delen.

De traditionele kerkdienst is uitsluitend eenrichtingsverkeer: de voorganger leest, bidt, zegt wat we gaan zingen, preekt en zegt amen... Daarnaast kennen we vanouds het verenigingsleven en in sommige kringen de gespreksgroepen. Maar de laatste jaren is dat behoorlijk minder geworden. Mensen verbinden zich niet zo gemakkelijk aan groepen en lijken het te druk te hebben voor verenigingsleven. Daarmee is de kerk, nog meer dan vroeger, een vrij eenzijdige ontmoeting geworden.

Toch blijkt enerzijds de behoefte aan contact en uitwisseling onverminderd groot en heeft anderzijds ontmoeting en gemeenschapszin een sterke uitwerking op zowel de samenhang als de groei van een kerk. Dus zullen we moeten zoeken naar manieren van ontmoeting die passen bij onze tijd en bij onze kerk.

Misschien is het goed om vaker voor of na de dienst koffie met elkaar te drinken. Maar ook is het mogelijk elkaar nu en dan te ontmoeten rond de organisatie van een project, rond de voorbereiding van een dienst, of tijdens de nabespreking van een preek. In de ontmoeting ontstaat het vertrouwen om te delen en in het delen van geloof vermenigvuldigt zich de vreugde en de gemeenschap. Dat is de wonderlijke 'wiskunde van het geloof'... De ontmoeting is geen bijproduct van kerk-zijn, het behoort tot haar wezenlijke kenmerken.

Daarnaast is het goed om het gesprek met 'buiten' aan te gaan. 'Buiten' is niet de 'boze wereld' die we moeten mijden, 'buiten' zijn onze burens, onze dorpsgenoten, onze familie. Het zijn heel vaak mensen die zelf vroeger ook betrokken waren bij de kerk, maar het contact zijn verloren. In de alledaagse gesprekken kunnen we vertellen wat ons motiveert en inspireert en zou je de ander eens kunnen wijzen op een artikel of een preek die je heeft getroffen. We zijn in de kerk huiverig geworden voor 'zieltjeswinnerij' - maar waarom zou je niet met warmte en met liefde kunnen spreken over wat jou raakt?

Deze twee soorten van gesprek (met binnen en met buiten) hebben veel met elkaar te maken. Door het gesprek met medegelovigen wordt je geloof en vertrouwen verdiept en ontwikkelt zich een sterke gemeenschap. En die gemeenschap geeft zelf dan weer een reden om met anderen te spreken over wat zich in de kerk afspeelt: je bent daar immers thuis, je vindt er je inspiratie, je bent trots op je kerk...

Daar zijn we nog niet – maar we hebben wel de richting te pakken!

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl

GELOVEN WORDT PRAKTISCH

Vernieuwing in de kerk (5)

Elke week kijken we naar een signaal voor vernieuwing in de kerk. In zijn boek *En de wind steekt op!* verwijst Henk de Roest naar het Britse project *Building Bridges of Hope* waarin 7 hoopvolle signalen zichtbaar werden. Vorige week ging het over het gesprek; in de kerk en met mensen daarbuiten. Nu staan we stil bij de vraag: kunnen we wat er in de kerk gebeurt verbinden met ons dagelijks leven?

Dat is een even vanzelfsprekende als onhullende vraag. Natuurlijk zou het in de kerk moeten gaan over ons leven en over de dingen die wij daarin meemaken. Als het geloof niet over ons leven gaat, waarover gaat het dan? Maar voor veel mensen moet de vraag toch ontkennend beantwoord worden: het lijkt in de kerk over van alles te gaan, maar niet over de dingen waar ik mij druk om maak.

Natuurlijk kun je, luisterend, zingen, meebiddend zelf als kerkganger zoeken naar de verbinding tussen die grote woorden en de dingen van je eigen dagelijkse leven. Maar je zou van de voorganger ook mogen verwachten dat hij of zij je helpt bij die verbinding. Dat de uitleg en de keuze van de liederen actueel en eigentijds zijn. Helaas is het tegendeel vaak waar. We horen soms preken die 25 jaar geleden even actueel waren als nu en ook over 50 jaar nog gehouden kunnen worden... het zijn woorden die 'altijd waar zijn'!

Een deel van de crisis van de kerk ligt hier: jongeren en ouderen verliezen het gevoel dat de kerk nog van betekenis is voor hen. Ze ervaren een kloof tussen wat er in hun leven en in de wereld gebeurt en wat er in de kerk gebeurt. En wie zal het hen dan kwalijk nemen dat ze geen interesse meer hebben? Ik snap dat wel.

Hier ligt een uitdaging voor voorgangers, dominees en kerkelijk werkers. Maar zij kunnen dat niet alleen – ook ik kan dat niet alleen! Daarom is het belangrijk om vormen te zoeken waarin het gesprek plaatsvindt over de dingen die we in de kerk doen. Ik denk dan aan het samen voorbereiden van een dienst of over een nabespreking van de preek. Op internet heb ik die mogelijkheid inmiddels gecreëerd, maar daar hoeft het niet bij te blijven. Volgend seizoen zullen we vaker diensten op die manier voorbereiden en evalueren.

Alleen als we met elkaar in gesprek gaan over de bijbel, als we samen die oude woorden lezen en zoeken naar de betekenis ervan in ons leven, als we elkaar

vertellen hoe het ons heeft getroost, gesterkt, geïnspireerd, alleen dan kan geloven weer praktisch worden. En laat dat nou een van de belangrijkste tekenen van vernieuwing zijn.

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl

EEN INSPIRERENDE GEMEENSCHAP

Vernieuwing in de kerk (6)

Eeuwenlang waren protestantse kerken domineeskerken: de dominee was voorzitter van de kerkenraad, hij ging elke week voor en de dienst werd door hem helemaal ingevuld. Hoewel daarin sinds de jaren '60 wel wat verandering is gekomen, zien veel mensen kerkenwerk nog steeds als het 'helpen van de dominee'. Je zou het ook kunnen omdraaien: dominees en kerkelijk werkers helpen en dienen de gemeente... en daar – in de gemeente – vindt het werk plaats! Als we kijken naar het Britse project *Building Bridges of Hope* wordt duidelijk dat vernieuwing vaak gepaard gaat met gedeeld leiderschap. We kijken dit keer naar het vijfde signaal waarop Henk de Roest ons wijst.

Op de achtergrond van dit signaal speelt een discussie over het ambt van predikant: is hij of zij een gemeentelid dat is vrijgesteld om zijn of haar tijd aan het gemeentewerk te besteden, of is de dominee ook een beetje het 'tegenover' van de gemeente. Hoewel de verschillen zo scherp niet meer zijn, zou je het eerste de gereformeerde visie op het ambt kunnen noemen en de tweede de hervormde visie. In kerken waarin er sprake is van vernieuwing en zelfs van groei zie je vaak dat de voorganger werkt als deel van een breder team en niet als een eenling.

In het geval van onze eigen gemeente hebben we voorlopig ook nog eens te maken met een kerkelijk werker in plaats van een dominee. Maar de vraag is of dat erg is. Natuurlijk zouden we het allemaal liever anders zien – zeker daar waar het gaat om doop, avondmaal, trouwen en bevestiging van ambtsdragers. Maar in het licht van dit vijfde signaal zou het ook een uitgelezen kans kunnen zijn om op een andere manier met 'leiderschap' om te gaan. Niet meer de dominee of voorganger die alles doet, maar de regisseur die mensen samen weet te brengen. Niet een kerk met één dominee en luisterende kerkleden, maar een kerk met uitsluitend kerkelijk werkers, die worden geïnspireerd en aangestuurd door degenen die daar de tijd en kwaliteiten voor hebben.

Wat mij betreft wordt de toekomst van onze kerk bepaald door het woordje 'samen'. In allerlei verbanden kunnen we gestalte geven aan dit 'gedeelde leiderschap'. En het aardige is: in zekere zin zijn we al zo kerk. Tal van zaken worden in groepen uitgewerkt en voorbereid: in de kerkenraad, in werkgroepen en in commissies. Deze koers is niets anders dan een versterking van wat we al doen. Dit bepaalt zowel mijn manier van werken, als ons aller manier van gemeente-zijn. Iedereen maakt er deel van uit, iedereen mag een taak hebben, voor iedereen is er een plek.

Zo is en wordt de kerk een open gemeenschap, welkom naar buiten, inspirerend naar binnen!

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl

LEREN VAN ANDEREN

Vernieuwing in de kerk (7)

De afgelopen weken keken we samen naar ons eigen gemeente-zijn aan de hand van het boek van Henk de Roest (*En de wind steekt op!*). Hij leende 7 signalen voor vernieuwing in de kerk van een Brits onderzoek. Vijf van de zeven signalen hebben we bekeken en de ene keer constateerden we dat we op de goede weg zitten, en soms ook dat we voor een nieuwe uitdaging staan. Vandaag rond ik het af door de laatste twee signalen samen te behandelen. Ze hebben namelijk alles met elkaar te maken: (6) open staan voor begeleiding en (7) leren van andere gemeenschappen.

Goed beschouwd is het namelijk twee keer hetzelfde signaal, maar het ene signaal (6) gaat vooral over de leidinggevenden (de kerkenraad en de voorganger) en het andere signaal (7) gaat over de gemeente als geheel. In beide gevallen is de vraag: zijn we bereid te leren van anderen? Voor dominees en kerkelijk werkers heeft de kerk zelf een regeling van werkbegeleiding en mentoraat. Dat is heel belangrijk: door samen met een ervaren pastor even kritisch te kijken naar je eigen functioneren. Zo zal ikzelf vanaf augustus een traject van werkbegeleiding ingaan en daar zie ik erg naar uit. Tal van ervaringen en vragen zou ik graag eens met een deskundige bespreken.

Maar behalve het officiële traject is het ook goed om mensen in je omgeving te hebben die je met raad en daad vanuit eigen deskundigheid kunnen bijstaan. Zo leer ik veel van de gesprekken met een bevriende predikant en ook de contacten met

bisschop Malkaz uit Georgië hebben mij veel geleerd. In sommige tradities wordt er wel gesproken over 'geestelijk vaderschap' en mij trekt dat bijzonder aan. Elk mens is onderweg en je hoeft niet steeds 'het wiel op nieuw uit te vinden', je kunt veel leren van mensen die al langer onderweg zijn en daarin wijsheid hebben opgebouwd.

Maar het boek van De Roest herinnert ons er ook aan dat we dat als gemeente ook kunnen doen: leren van anderen. Iedereen bezoekt wel eens een andere kerk: met familie of vrienden, op vakantie of gewoon uit nieuwsgierigheid. Je ziet dat het dan anders gaat en soms spreken dingen je plotseling bijzonder aan. Dan is het goed om dat met elkaar te delen en jezelf de vraag te stellen: kunnen we daarvan leren. Dat we tegenwoordig worden welkom geheten bij de ingang van de kerk is zo ontstaan: één van onze ouderlingen vertelde dat ze dat gezien had bij andere gemeenten. In een gesprek in de kerkenraad bleek toen dat we daar in meerderheid wel van wilden leren. Kruisbestuiving levert soms prachtige nieuwe bloemen op!

Bij een van de vergaderingen van de verkenners bleek ook grote nieuwsgierigheid naar het reilen en zeilen bij andere kerken. Toen kwam het voorstel om nu en dan eens een 'excursie' te maken naar een andere gemeente en daarna elkaar te vertellen naar wat we daar hebben meegemaakt. Het ene spreekt je aan, het andere niet. En bovendien maakt een bezoek aan een andere kerk je ook bewust van je eigen 'manier van doen'. Het zou mij niks verbazen als we in het nieuwe seizoen op die manier nu en dan eens gaan kijken bij een andere kerk.

En zo ronden we onze tocht langs de 7 signalen af. In het volgende en laatste artikel kijken we nog een keer achterom en maken we de balans van onze verkenningen op.

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl

TUSSEN HAAST EN UITSTEL

Vernieuwing in de kerk (slot)

Zeven weken achter elkaar vond u in de kerkbode een artikel dat als ondertitel had 'Vernieuwing in de kerk'. Vandaag het laatste deel daarvan. De artikelen vonden hun inspiratie in het boek van de Leidse professor Praktische Theologie Henk de Roest met de mooie titel '*En de wind steekt op*'. De ondertitel van dat boek luidt 'Kleine ecclesiologie van de hoop'. Ecclesiologie is letterlijk de 'leer over de kerk'. Dat klinkt

misschien wat droog en theoretisch, maar het boek van De Roest is dat beslist niet. Het is praktisch en inspirerend en wekt inderdaad bij de lezer een besef van hoop. Wat dat betreft kunnen we met dit boek in de hand een positief antwoord geven op de vraag waar we onze artikelenserie mee begonnen: Ja, de kerk heeft nog toekomst!

Ik heb het hele boek niet behandeld, maar uiteindelijk alleen maar stilgestaan bij een klein onderdeel ervan. Professor de Roest beschrijft een project in Engeland waar niet alleen onderzoek werd gedaan naar gemeenten die vernieuwen, maar waar ook actief bij die vernieuwing wordt geholpen. De naam van dat project is al even inspirerend als het boek van De Roest: 'Building Bridges of Hope': het bouwen van bruggen van hoop. Toen ik daarover las kreeg ik kriebels in mijn buik: ja, dat willen wij ook: bruggen bouwen naar mensen, naar de wereld. Bruggen bouwen tussen die oude bijbelwoorden en ons eigen leven. En bruggen bouwen naar elkaar! Daarom besloot ik de 7 signalen die in dat onderzoek naar voren kwamen toe te passen op onze eigen kerk.

U kunt de artikelen van de afgelopen weken nog eens terugbladeren, of ze nog eens in hun geheel lezen op www.zoekendgeloven.nl bij 'artikelen'. Laat ik nog eens kort de 7 signalen op een rij zetten:

1. Het belang van een heldere en aansprekende visie, want visie zet ons in beweging.
2. Het opbouwen van plaatselijke partnerschappen, want we leven als kerk niet op een eilandje. Dus samenwerken met de andere kerken en samenwerken met andere instanties.
3. Persoonlijk delen van geloof en waarden in het gesprek met zowel onze eigen gemeenteleden als met mensen van buiten. In het gesprek wordt duidelijk waar ons hart klopt.
4. Oriëntatie voor het alledaagse leven. Geloven zal immers praktisch moeten zijn – waar gaat het over als het niet over ons leven zou gaan.
5. Gedeeld en inspirerend leiderschap en werken in groepen en teams. Zo werken we al en het is goed om die weg welbewust te volgen: er is een plek voor iedereen in deze organisatie.
6. Open staan voor begeleiding en mentoraat voor de leidinggevenden (kerkenraad en voorganger). Waarom zou je niet willen leren van mensen met deskundigheid en wijsheid.
7. Leren van andere gemeenschappen als gemeente. We kunnen over de muren van onze eigen kerk heen kijken en op die manier nieuwe dingen leren.

Natuurlijk zijn de 7 signalen niet een recept voor succes. Het zijn wegwijzers en hints. Maar het leren van anderen begint ook met het serieus nemen van dergelijke signalen.

Acht keer vielen de woorden 'vernieuwing van de kerk'. Misschien zijn sommigen mensen geschrokken van die woorden. Moet dan alles veranderen? Blijft onze kerk nog wel onze kerk? Het antwoord is tweeledig: nee, natuurlijk zal niet alles veranderen. Dat zou niet goed zijn, we moeten zuinig zijn op wat er is goed is en koesteren wat ons uit de handen van het voorgeslacht is aangereikt. Er is zoveel goeds wat we hebben!

En tegelijk moet het antwoord zijn: ja, we moeten veranderen, we moeten vernieuwen. Willen we begrijpelijk blijven voor mensen van deze tijd, dan moeten we de taal spreken van deze tijd. Willen we een levende kerk zijn, dan zullen we visie moeten hebben en ons hart openen voor anderen. En dan is reden tot hoop – een ecclesiologie van de hoop, bruggen van hoop... een kerk van de hoop!

Boele P. Ytsma

www.zoekendgeloven.nl